

JEDEDIAH
BERRY

NAZÝVAČKA

NAZÝVAČKA chápe, v čem
je základní kouzlo jazyka,
a dokáže ho vdechnout
do každíčky stránky..

Holly Blacková,
autorka série KRUTÝ PRINC

HOST

PŘELOŽIL
VRATISLAV KADLEC

JEDEDIAH
BERRY
NAZÝVAČKA

BRNO 2026

Automatizovaná analýza textů nebo dat
ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU je
bez souhlasu nositele práv zakázána.

The Naming Song

Copyright © 2024 by Jedediah Berry

All rights reserved

Cover art and design by Will Staehle

Map by Jennifer Hanover

Translation © Vratislav Kadlec, 2026

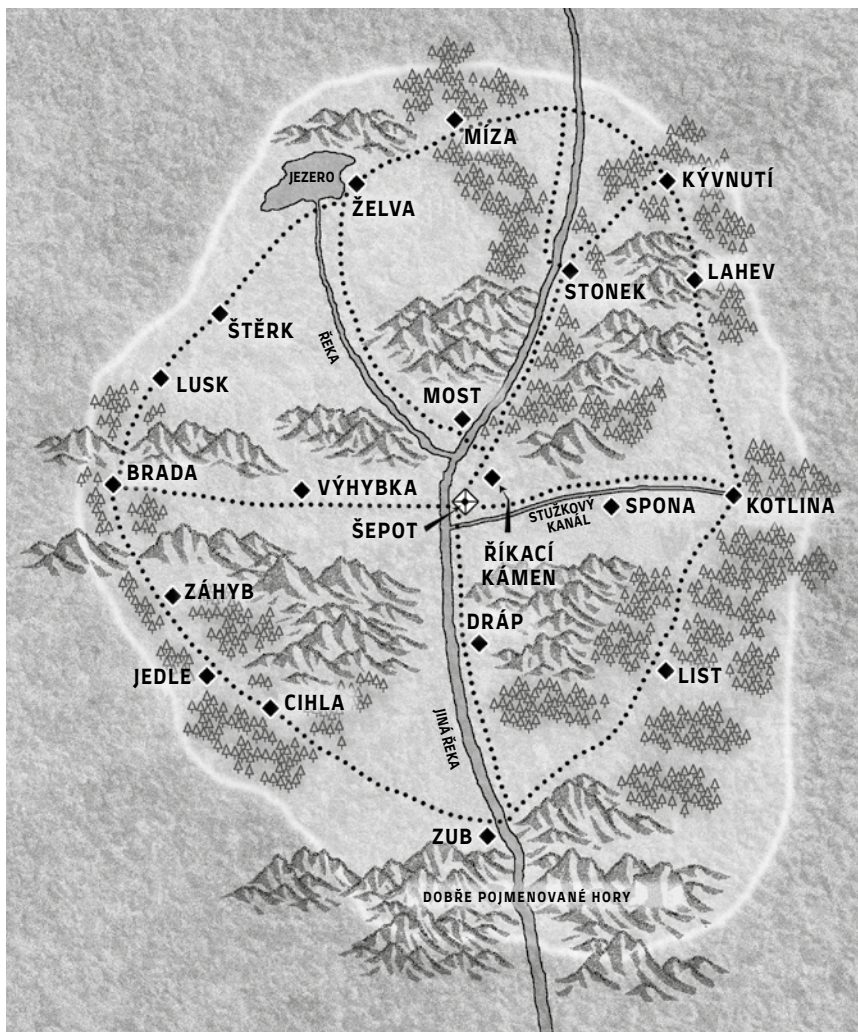
Czech edition © Host – vydavatelství, s. r. o., 2026

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-3084-7 (PDF)

ISBN 978-80-275-3085-4 (ePUB)

ISBN 978-80-275-3086-1 (MobiPocket)

MAPA POJMENOVANÝCH ÚZEMÍ S VYOBRAZENÍM VŠECH DŮLEŽITÝCH MĚST A CEST

- * ZHOTOVENA MAPOVOU KOMISÍ
A SCHVÁLENA JEJÍM PŘEDSEDOU K VEŘEJNÉMU ŠÍŘENÍ.

Cestovat za hranice vyznačené na mapě je zakázáno. Porušení povinnosti oznámit objev nepojmenovaného místa uvnitř hranic se trestá podle práva říkačů.

HLAVNÍ POSTAVY

DVANÁCTKA

Kurýrka

Členka nazývací komise pověřená
doručováním nových slov

Kniha

Předseda nazývací komise,
který vzal kurýrku na palubu

Perla

Hadačka, která hledá jména
strojů a jejich částí

Provaz

Hadač, který hledá jména
létajících tvorů

Réva

Kurýrka, která byla svědkem
ničemného útoku na nádraží ve Sponě

Záplatovaný duch

Nejstarší kurýřčin přítel

Černý pasažér

Nelítostný lovec havěti

STONEK

Zámek

Kurýřčin otec, který se věnoval
zkoumání duchů a příšer

Jízdenka

Kurýřčina sestra, která nikdy
neodpovídá na její dopisy

...

DIVADLO ČERNÝ ČTVEREC

Kamenový zahradník

Principál souboru

Listová zahradnice

Příšera, která hlídá vlak
Černého čtverce

Lopatová zahradnice

Tichá žena, která dohlíží na výrobu
kulis a kostýmů

Stromový zahradník

Strojvůdce divadelního vlaku, který
zároveň dohlíží na psaní příběhů

Lopatová dvojka

Příšera, která připomíná
kurýřčinu sestru

Kamenová sedma

Geniální umělkyně

Stromový šestka

Nezvladatelný mladík,
který píše příběhy

Kamenový zvěd

Duch, který obsluhuje
světla

...

VYMAZÁVACÍ KOMISE

Mráz

Říkač, jehož moc roste

Kouř

Mrazův mluvčí

Pátrači

Dvojice velmi starých duchů,
navzájem nerozeznatelných
a neúnavných

...

KOTLINA

Skláři

Skupina šikovných řemeslníků

Vetešník

Obchodník s bezejmenným
zbožím

STARÝ ŠEPOT

Ruka

První nazývač či nazývačka

Měsíc

Druhý nazývač či nazývačka,
první kurýr či kurýrka nazývací komise

Jehla

Dítě, na kterém prvním dvěma
nazývačům velmi záleželo

Paběrkovači

Ti z prvních pojmenovaných,
kteří hledali užitečné předměty
v hromadách bezejmenné veteše

Kost, Modro a ten další

Starší, kteří byli dětmi, když něco
spadlo z něcového stromu, a pamatovali si
příběhy z doby před Mlčením

VÝRAZ
PRO POTÍŽE

Doručila *ozvěnu*. Doručila *ozvěnu* do bezejmenné soutěsky na kraji všeho, co znala. Ze skalních stěn a větví stromů tam dole kapala voda. Vykřikla to slovo a ono se jí vrátilo, třikrát, čtyřikrát, pětkrát, ten hlas nazval sám sebe jménem: *ozvěna*.

Ze soutěsky vylétli ptáci. Jeden muž, který dorazil z Brady, si slovo *ozvěna* zašeptal pod vousy. Řekl, že zní zvláštěně.

„Poprvé zní zvláštěně všechna,“ řekla ona.

Doručila *černého pasažéra*. Vlezla do nákladního vlaku, schovala se v krytém vozu, nechala se unášet na východ podél kanálu a podřimovala.

Dveře vozu se odsunuly a zvenčí proniklo šedé světlo a rachocení kotlinských továren. Dovnitř nakoukli dva hlídači, zaleskly se duchové čočky. Počkala, až ji jeden z nich spatří a natáhne se pro signální klec. Než stačil otevřít dvířka, postavila se a vyslovila slovní spojení, které označovalo to, čím byla: *černý pasažér*.

Hlídači nový výraz zopakovali, několikrát ho řekli jí i sobě navzájem, aby si byli jistí, že ho správně zachytili. Potom jí pomohli vystoupit z vozu. Byli rádi, že konečně mají pro tyhle lidi slovo. Bude teď snazší je chytat.

Doručila *mosaz*. V prázdném domě na kraji Zubu našla mosaznou kliku, otlučenou mosaznou misku a mosazný kalíšek. Potěžkala je, cítila, jak se jí kov zahřívá v dlaních. Do kalíšku si nalila z čutory vodu a napila se. Potom vyšla ven s chutí mosazi na jazyku a nové slovo doručila.

Lidé vytahovali věci z krabic a truhel, snášeli je z půdy a vynášeli ze sklepa, přinášeli mosazné hodiny, mosazné zámky, mosazné hračky, mosazné prsteny, náramky a náhrdelníky. Někteří

vyluzovali zvuky na mosazné nástroje a další si zacpávali uši nebo se usmívali a kroutili hlavou. Hrát nikdo neuměl.

Z továren po celé Kotlině začaly přicházet nové věci z mosazi. Kurýři nazývací komise vyfasovali mosazné knoflíky na uniformy. Ona pak seděla sama u stolu a zápasila s tlustou nití.

Doručila *múru*. Do zprávy napsala, že viděla nejružnější druhy mūr. Možná víc druhů, než kolik pro ně měli čísel.

Hadač, který hledal názvy pro létající tvory, si k ní přisedl u snídaně. Jmenoval se Provas, měl dlouhé paže s provazy svalů a kus zauzlovaného provazu nosil i místo pásku.

„I po všech těch letech pořád nacházíme další ptáky,“ řekl. „S *múrou* to může být zrovna tak jako s *ptákem*.“

Nebyla si jistá, jak dlouho už je Provas u komise. Když ho viděla, někdy jí chvilku trvalo, než si vzpomněla, kdo to je.

„*Špaček, poštolka, straka*,“ řekl Provas a promnul si temeno hlavy, jako by všichni ti ptáci byli uvnitř a snažili se proklubat ven. Měl světlé, rozježené vlasy připomínající roztřepené provázky. „A to je jen za poslední měsíc.“

Co si pamatovala, často býval takový. Nešťastný a maličko našťavaný. Bylo to snad proto, že na něj zapomínali i ostatní?

„Vypadáš unaveně,“ poznamenala.

Provas vzdychl a řekl: „Někdy je těžké usnout. Zvlášť od Spony.“

„Snažím se na Sponu nemyslet,“ odvětila — a když to říkala, skutečně se snažila nemyslet na Sponu.

„Je to tak lepší,“ souhlasil Provas.

Doručila *brány*. Jedna stará farmářka je vyrobila ze starého železa a železničních hřebů. Byla to nová věc, nebo možná věc z dřívější, která se znovu objevila, což bylo nejspíš nebezpečnější.

Kurýrka farmářku našla ve stodole na jižní hranici, na úpatí bezejmenné hory západně od Dobře pojmenovaných hor. Zrovna něco upravovala pomocí mazutového hořáku. Ta věc byla v záblescích žhavého světla samý stín a ostrý hrot.

Farmářka nadzvedla přílbu. Chvojka, tak se jmenovala. Podívala se na kurýrskou uniformu a nic neřekla.

Kurýrka jí pomohla zapřáhnout těžký kovový rám za starého koně. Chvojčinu půdu neobdělávali žádní duchové. Kurýrka za ní

šla po poli a pod nohama cítila měkkost rozdrčené země. Sebrala neporušenou hroudu a rozdrtila ji v dlani. Vyslovila název té věci, kterou farmářka vyrobila. *Brány*.

Chvojka slovo nezopakovala nahlas, jak to lidé většinou dělávali.

Kurýrka ji upozornila, že správně si měla vyplnit žádost. Říkači dneska jen zřídkakdy dělali výjimky. „Řekli lidem z naší komise, že mají někoho poslat,“ vysvětlovala. „Ale taky mohl dorazit někdo od nich.“

Chvojka dál mlčela. Zavedla ale kurýrku dovnitř, vzala dvě misky a nalila do nich polévku z rajčat a cibule. Zatímco jedly, poletovala v kružích kolem lampy mūra.

Doručila *whisky*. Syn jednoho říkače páčil tohle pití ve staré sýpce a poslal pár lahví starším členům komisí. *Vzorek pro kontrolu*, napsal.

Kniha pozval kurýrku k sobě do kanceláře a o bezejmennou lihovinu se s ní podělil. „Očividně je to úplatek,“ řekl a obracel lahev v rukou. „Neměl bych to pít sám.“

Kniha dělal předsedu nazývací komise. Kancelář si vyzdobil nachovou látkou a měkkými polštářky. Vlastnil spoustu gramofonových nahrávek z doby před Mlčením a gramofon, na kterém se daly přehrát. Nosil šedé obleky a vestičky, nachové kravaty a kapesníčky. Výraz pro kapesník neexistoval, dokud si ho Kniha od hadačů nevyžádal, takže předtím musel říkat „ten hadřík, co nosím v kapse saka“. Než ho Kniha doručil, ještě v časech, kdy dělával kurýra, neexistovalo ani slovo *nach*.

„Budeme pít, dokud nebudeme oba úplně ošuntělí,“ řekl Kniha. Nějaký kurýr slovo *ošuntělý* zrovna doručil a Kniha rád používal nejnovější výrazy. Rád je natahoval, kam jen to šlo.

Pili z malých plechových kalíšků. Kniha kouřil tabák smotaný v sušených tabákových listech. Řekl hadačům, že s názvem pro tuhle věc si můžou dát na čas, protože občas si rád vychutnal něco bezejmenného.

Při každém doušku se otřepal a tvářil se šťastně. Popíjeli a on kurýrce povídal o tomhle úkolu. Řekl jí, kde má ten mladík palírnu. Dal jí obálku s kartou, na které bylo slovo napsané, uhodnuté hadačem, ale dosud nevyslovené, skryté až do chvíle, kdy jej kurýrka doručí.

„Víš, že toho ještě vypiju víc, až tam dorazím,“ poznamenala.

„Tak musíš trénovat,“ odpověděl Kniha a dolil kalíšek.

Kurýrka se opět zabořila do polštářů a Kniha si dal nohy na stůl. Bylo dost pozdě; většina členů komise už spala. Kniha měl na nohou šedé pantofle, ty nejměkčí, jaké vlastnil.

„Nepolevuješ s tréninkem?“ zeptal se. „Udržuješ se v kondici?“

Udržovala se. Cvičila denně. Napínala svaly, zvedala činky a běhala z jedné strany zdejší maličké tělocvičny na druhou. Pořád dokola četla zápisy starých kurýrů. Rukavicovo *Doručování* či *Slova na papíru* od Měsíce — ty texty uměla zpaměti. Byla nejlepší, koho komise měla, a Kniha to věděl.

„Tohle slovo bych mohla doručit hned tady a teď,“ poznamenala.

„Lepší bude jít ven a pořádně to prodat,“ prohlásil Kniha. „Nechceme, aby si říkači mysleli, že to máme moc snadné.“

„Ať si říkači myslí, co chtějí,“ řekla kurýrka.

Kniha se zamračil. Neměl podobné řeči rád. Říkači stáli nad všemi pojmenovanými a jejich slovo bylo zákon. Víc než to: jejich slova utvářela svět.

Raději tedy přešel ke svému oblíbenému tématu, k nejnovějším klepům z ostatních komisí. Dcera předsedy mapové komise utekla z domova a usadila se v bezejmenné kotlinské čtvrti, mezi zloději a básníky, jejichž divoké sny co chvíli vyklouzly z otevřených oken a toulaly se ulicemi.

„Možná těm mladým maličko závidím,“ přiznal Kniha.

Usmíval se, ale kurýrka poznala, že ho něco trápí. Nešlo o tenhle úkol, o jiné komise ani o útéky z domova. Možná to souviselo se Sponou. A s ní, s kurýrkou. Už už se chtěla zeptat, ale Kniha do sebe vyklopil zbytek pálenky a hlasitě vzdychl. „Doufám, že to pití bude pořád tak dobré, až k němu přilepíš jméno,“ řekl.

Oba věděli, že nebude.

Doručila *vznášení*. Lehla si ve vodě na záda a uvolnila nohy. Naslouchala vlastnímu dechu. Dělávala to jako dítě, v rybníku za domkem, kde otec zkoumal duchy a bezejmenné věci. U jiného rybníka na druhé straně pojmenovaných území teď padalo z javorů žluté listí a snášelo se na hladinu. Slunce hřálo kurýrku do tváře a do břicha, ale voda byla studená. Kurýrka se chvěla zimou a dělala drobné vlnky.

Ze břehu ji sledoval dav lidí. Voda tlumila jejich hlasy. Na chodidlech cítila rybí tlamičky. Ležela tam tak dlouho, že skoro zapomněla, co dělá. A potom vyslovila to slovo, doplavala ke břehu a oblékla se.

Vznáším se, vznášet se, vznášení. Jakmile bylo slovo doručeno, mohl jej vyslovit každý a každý ho také mohl upravovat podle toho, co potřeboval říct. *Vznášela se. Viděli jsme, jak se vznáší.*

Její komise zaměstnávala hadače, aby ve svých tichých kupičkách a za pomoci nástrojů a metod známých pouze jim hledali slova. Kurýry, kteří pak ona slova doručovali světu. A pážata, která slova přidala do dalšího vydání novin, vytiskla je a výtisky pak roznesla do všech pojmenovaných měst. Do Šepotu, sídla říkačů. Do Kotliny, největšího města pojmenovaných, plného rozrůstajících se továren. Do Zubu v Dobře pojmenovaných horách i do Želvy na břehu Jezera. Do měst postavených na troskách měst z dřívějšíka; do měst slátaných kdysi dávno z bezejmenné nicoty; do nových měst na hranicích, kde osadníci neklidně čekají na nová slova, protože proti těm, před kterými je hlídači hlídají, jsou slova lepší obranou než všechny jejich zbraně a palisády.

Kouř se vznášel. Chmýří se vznáší. Tělo se vznášelo.

Měla pocit, jako by ji svět snad dost pevně nedržel. Nová slova bývala vítaným závažím a každé ji o něco silněji připoutalo k zemi. Ale *vznášení* působilo opačně. Když doručila *vznášení* a lidé to slovo slyšeli, smáli se. Přestože byla zima, sami vlezli do rybníka, někteří oblečení a další nazí, vznášeli se a říkali: *vznášíme se*. Znepokojilo ji, jak snadné *vznášení* bylo.

Doručila jméno devátého měsíce. Vyrázila prvního a jen tak bloumala. Dívala se, co lidé touhle roční dobou dělají, a někteří přestávali dělat to, co dělali doteď. Přestali zavařovat zeleninu, přestali nosit dříví, přestali šít a vrtat a přehazovat lopatou hlínu. Nechali být pole a mlýny, nechali útržky snů poletovat v rozích místností. Šli za kurýrkou. Chtěli vědět, jaké to bude. Chtěli to slyšet jako první.

Z nákrusů na zdech staveb z doby před Mlčením pojmenování věděli, že rok byl rozdělený na dvanáct částí. To kurýr Rukavice doručil *měsíc* jako název pro dvanáctinu roku a potom, na sklonku života, i jména pro většinu měsíců. Nepotřeboval k tomu hadače,

protože měsíce pojmenoval podle už pojmenovaných věcí, podobně jako se to dělávalo se jmény lidí a měst. *Spodek, tuš, mlází, mrak...* Jenže pokaždé, když nějaký měsíc pojmenoval, zjistil, že je o něco těžší doručit jméno pro ten další. Už více než sto let z něj byl duch a měsíc mezi sekerou a kamenem komisi stále unikal. Pojmenování mu říkali *po sekeře*, ale to nebylo žádné jméno. Byly to nebezpečné týdny, období, kdy bezejmenní začínali být troufalí.

Kurýrka se toulala po kopcích a lesích a ostatní šli za ní. Šli po trati a chvíli taky podél Řeky. Pršelo a kurýrka naslouchala vlastním krokům. Do tváří a do rukou ji štípal vítr.

Zastavila se v sychravé rokli mezi vysokými borovicemi. Byl poslední den měsíce. Řekla ostatním, jak mu teď budou říkat: *Světlo*.

Byli překvapení. Touhle roční dobou světla každým dnem ubývalo. Byla jim zima a byli po cestě unavení, ale když kurýrka odešla, většina lidí zůstala na místě. Rozdělali na břehu říčky ohně a na borovice rozvěsili lampy. Kopali, přehazovali hlínu, štípali dřevo a stavěli si přístřešky. Později, když říkači řekli, že to, co v rokli vzniklo, je vesnice, přišel další kurýr a pojmenoval ji podle měsíce založení.

Lidé, kteří v té vesnici žili, měli rčení: *Ve Světle se i tma cítí jako doma*.

Kurýrčin domov byl u nazývací komise, ve vlaku zvaném Dvanáctka.

U stolů v jídelním voze a mezi velkými okny společenského vozu pozdě do noci sedávali nazývači a posádka. Popíjeli pivo a víno a horký čaj. Někdo přinesl housle a bubínky a také tu měli piano, ono piano, u kterého kurýr Rukavice doručil slovo *piano*. Nikdy nebylo pořádně naladěné.

V kuchyňském voze se kuchaři činili u kamen a duchové nosili vodu, uklízeli a kličkovali mezi hrnci visícími z háků. Kdykoliv ve společenském voze hrála hudba, nějaký kuchař si ji přišel poslechnout. Jeden měl výborný hlas a ostatní se dožadovali, aby zazpíval. Nejoblíbenější byla píseň o vojákovi, který se vydal za hranici bojovat s bezejmennými a zašel tak daleko, že zapomněl všechna slova kromě jména ženy, jejíž zářivý úsměv v duchu stále viděl — jenže to nestačilo, aby našel cestu domů.

Jinak ale většinou málokdo zvýšil hlas, aby přehlušil vrzání a rachocení jejich prastarého uhánějícího domova. Pod stínítky mazutových lamp v zasedacím voze se leskly mahagonové stoly. Dírami ve skleněných střešních tabulích v zahradním voze prosakoval déšť a na rostliny i cedulky s jejich jmény kapala voda. Duchové, kteří zrovna neměli službu, zírali v duchovském voze z okna, hráli si s knoflíky na šatech nebo podřimovali tak, jak podřimují právě jen duchové: zcela znehybněli a zmizela z nich veškerá barva, takže skrz ně bylo vidět.

Když Dvanáctka projížděla zatáčkou, kdokoliv v zadních vozech mohl zahlédnout, jak lokomotiva vpředu chrlí kouř, černá a zlatá, nejstarší stroj na trati.

Z Želvy poblíž severních hranic zvládla Dvanáctka dorazit do hornických měst na jihu za jediný týden. Z Brady v nehostinných západních kopcích za čtyři dny do Kotliny a zelených východních nížin s jejich potoky a mlýny. Kniha a hlavní strojvůdce tajně plánovali trasu a drželi se přitom většinou hlavních tratí, postavených ještě před Mlčením a udržovaných teď skupinami mlčenlivých duchů. Trasa vlaku se stále měnila a komise nikde nezůstala dlouho. To byl starý zákon, vyslovený říkači krátce poté, co komise vznikly — šlo o bezpečnost nazývačů, nebo to alespoň tvrdili.

Zbylé tři stálé komise — mapová, duchařská a snová — měly kanceláře v Šepotu a také v dalších městech. Jejich členové přicházeli a odcházeli, jak se jim chtělo nebo jak vyžadovala jejich práce. Ale nazývači byli vyhnanci, divní lidé, obávaní vyvrhelové, kteří byli stále na cestě. Měsíc, druhý nazývač či nazývačka, který uhádl a doručil slovo *duch* a kvůli kterému se na komisi snesla ta nesmírná hanba, k tomu píše: *Nepatříme do světa, kterému dáváme jména. Jsme jen slova, která doručujeme, a pak už ani ta ne.*

Do vozů hned za lokomotivou měli kurýři vstup zakázán. Ty byly vyhrazené hadačům a jejich práci, hlavnímu strojvůdci a jeho pomocníkům. Kurýrka nikdy nebyla vepředu dál než u Knihy v kanceláři, která zabírala jednu stranu sedmého vozu.

Po splnění úkolu si ji tam Kniha vždycky zavolal a ona pak šla spát dost pozdě. Kniha se z vlaku nikdy nevzdálil víc než do nádražního baru a chtěl o všem slyšet.

„Popiš mi to do nejmenších podrobností, ano?“ požádal ji. „Píšeš ty svoje zprávy tak suše, že je musím zapíjet whisky.“

Kniha však whisky popíjel, i když mu kurýrka sama vyprávěla. Vyprávěla mu, jak létající stroje hlídačů tiše klouzaly vzduchem do hangáru na hlídačí věži v Šepotu. Vyprávěla, jak říční bagry vyzvedávaly potopené lodě, a také o starých duších z otrávených jezer severně od Kotliny. O honácích duchů, drsných ženách a mužích, kteří svou kořist hnali v kolonách od hranic až na trh v Bradě.

Když Knihovi řekla, co cestou při posledním doručování viděla, mohli oba předstírat, že jde o oficiální činnost komise, o součást její práce. A když jí pak Kniha vyprávěl o časech, kdy sám putoval s kurýrskou brašnou na zádech, mohli oba předstírat, že to je součást pokračujícího výcviku.

Kniha doručil *oficiální a pokračující*. Doručil i *snad a nicméně, klepy a vymámit a nevráživost, užírání a požitkářství a zhýralost*. Ale ze všech slov, která doručil, byl nejpysnější na *stín*.

„Neuvažovali jsme o stínech jako o něčem, co by bylo oddělené od věcí, které je vrhají,“ vysvětloval. „Skoro jsme si jich ani nevšimli. Bezejmenní se stále schovávají ve stínech, ale když stín ještě nebyl *stínem*, bylo to horší. Tehdy to byla jen místa, kam nedosáhne světlo, a nikdo je nedokázal najít.“

Stará slova byla navždy pryč. Hadači nazývací komise nacházeli nová slova a dávali dohromady znaky, aby zachytili jejich zvuk. Ale než je mohli začít nahlas vyslovovat ostatní, musel je nejprve vyslovit kurýr. A aby mohl nové slovo vyslovit, musel znát věc, kterou označovalo. Musel ji v duchu uchopit jako dokonalý skleněný korálek, musel se tím korálkem stát — a potom ho musel rozbít. Co asi udělal Kniha, aby uchopil *stín*, stal se jím a rozbil ho? To nikdy neřekl.

Přidal do kamen naběračku lesklého černého mazutu, oheň zaplála a vítr vrhl proti oknům studený déšť. Kurýrka si vzpomněla na Ruku. Představila si, jak hádá a doručuje první slovo tak, že strčí ruku do ohně, někde v širých pustinách, které tehdy byly celý svět. *Ruka*, říká Ruka a nazývá tak onu spálenou věc v plamenech a zároveň sebe. První nazývačka či nazývač. Tenkrát ještě nebyli mužové a ženy, protože ta slova zatím nikdo nedoručil. Většina lidí se shodovala, že kdyby někdo našel ducha, který býval Rukou, poznal by ho jen podle jizev z onoho prvního pojmenování.

Venku se zvedal vítr. Dvanáctka jela podél řeky, podél největší řeky, kterou znali. Říkali jí Jiná. Kurýrka věděla, že na druhém břehu Jiné stojí města, ale skrz těžký šedý déšť nic neviděla.

„Říkám si, že to možná vypadalo nějak takhle,“ nadhodila. „Myslím těsně poté.“

„Potom co něco spadlo?“ zeptal se Kniha.

„Potom co něco spadlo z něcového stromu,“ řekla kurýrka. Události, kvůli kterým zmizela stará slova, nikdo lépe popsat nedokázal.

Kniha odklepl popel do misky na stole a řekl: „Těší mě, že o tom, jak to tehdy vypadalo, nemám ponětí.“ Kniha však obvykle věděl víc, než říkal.

Hned za Knihovým vozem byly dva vozy s kurýrskými kupé. To její se nacházelo zhruba uprostřed devátého vozu. Když bylo venku teplo, v otevřeném okně povlávaly závěsy sešité ze starých šatů po kurýřčině matce. Teď, během chladnějších měsíců, nechávala okno zavřené a závěsy zatažené a skrz látku do kupé pronikalo tlumené světlo zbarvené do modra.

Dopisy a zprávy psala na stolku přidělaném ke stěně. Brašnu si věšela na věšáček u dveří a uniformu ukládala do zásuvky pod lůžkem. Na dně zásuvky byly zastrčené kresby. Občas je vyndala a prohlížela si je. Na jedné byl muž, na kterého měla zapomenout, stál na poli se skupinkou duchů a holí ukazoval na něco v hlíně. Na další kresbě byly dvě mladé dívky — kurýrka a její sestra, která už na kurýrku podle všeho zapomněla —, seděly u stolu a před sebou měly křídlo a tabulku.

Kurýrka se ve svém kupé necítila doma a necítila se doma ani v bohatě vyzdobené Knihově kanceláři. Když o tom tak přemýšlela — a ona o tom přemýšlela často —, docházela k závěru, že nejvíc doma se cítí na můstcích mezi vozy, ve chvíli, kdy přechází nad spráhly z jednoho vozu do druhého, kolem sviští vítr a tělo jí rozechvívá dunění vlaku.

Doručovala jména dětí. Čím bylo dítě mladší, tím bylo doručení snazší. Na nádražích se shromažďovali rodiče, drželi děti v náručí, kolébali je, když se rozplakaly, a čekali, až na ně přijde řada. O dětech nikdo nemluvil jako o *bezejmenných*, byly jen *nepojmenované*.

Kurýři se podívali do poznámek a zadívali se dítěti do očí, jestli tam nezahlednou něco, o co by mohli opřít zvolené slovo.

Během jedné zastávky kurýrka pojmenovala děti Ruch, Zvěd, Dláto, Smyčka a Cibule. Při další zas Špulka, Úprk, Spěch a Sázka. Také pojmenovala dvojčata Osten a Ozvěna. A jedné matce řekla, že jméno jejího syna je Můra.

„Neměla by to být moc nová slova,“ vynadal jí jiný kurýř.

Kurýři měli dovoleno použít jakékoliv slovo zaznamenané v archivech říkačů. Většina z nich ovšem volila jména doručená před několika generacemi, slova pevně usazená v hlavách lidí. Kámen, Cesta, Řeka, Slunce, Plod, Kost. Stará jména prý lépe seděla. Člověk stál díky nim nohama pevněji na zemi.

Kurýrka ale vybírala jména, o která by podle jejího názoru mohly děti samy požádat, kdyby byly dost velké. Vybírala nová slova, která zatím neměla obroušené hrany, slova, která se dala dobře křičet při hře na honěnou. Vazby oněch jmen byly ještě volné a učitelé s nimi možná budou trochu zápolit.

A co se týče jejího vlastního jména? Když o ní ostatní mluvili, říkali jí kurýrka, která doručila potíže. *Potíže* byly jedním z jejich prvních úkolů a ostatní měli nejspíš pocit, že se to k ní docela hodí. Jménem jí říkat nemohli, protože byla jedinou členkou nazývací komise — vlastně jedinou členkou *jakékoliv* komise —, která žádné jméno neměla.

Její otec se znal s Knihou, ještě když Kniha dělal kurýra. Znal se i s dalšími nazývači, a dokonce i s několika říkači z Šepotu, protože svou prací přispíval k válečnému úsilí. Jmenoval se Zámek a byl by nejspíš schopen dceři zajistit v podstatě jakékoliv jméno, které by chtěla, jakékoliv jméno, které by jí sedělo. Mohla se jmenovat Šálek nebo Pišťalka. Četa, Čapka nebo Modř — mohla mít jakékoliv jméno, které se jí kdy líbilo.

Jenže když u nich ve městě zastavila Dvanáctka a na nádraží se objevili nazývači, Zámek ji za nimi nikdy nevzal. Jednou zaslechla pronikavý hvizd vlaku, běžela za otcem a prosila ho, aby tam šli. Ale on se k ní jen naklonil, srovnal jí límeček a řekl: „Práce je důležitější než jakékoliv jméno. Tvoje práce, dcerko, a moje také.“

Své práci se Zámek věnoval v domku u rybníka. Studoval tam duchy — duchy myši a králíků, pokud se mu povedlo je chytit,

a duchy lidí, když zrovna nemuseli pracovat na poli. Zkoumal i věci, které v noci unikly z dceřiných snů. A někdy zkoumal i ji.

To byla nejdůležitější část práce — holčička to poznala podle toho, že ji otec vykonával mlčky. Mlčky jí připojoval dráty k hlavě a ukládal ji na dlouhý kovový stůl, který studil, i když jí otec dovolil přinést si z domu deku. Dráty vedly po podlaze k řadě objemných přístrojů, které Zámek pozorně sledoval. Blikaly a bzučely a jejich zvuk se jí přeléval do snů. Došla k závěru, že její sny otce zajímají právě proto, že nemá jméno. Že kdyby jméno dostala, možná by se o ni už vůbec nezajímal.

Pár let předtím, než se narodila, zavedl Zámek ke kurýrům z Dvanáctky její sestru. Jízdenku, tak se jmenovala. Byla to mazaná, mrštná dívka s černými vlnitými vlasy a pihami na nose a na tvářích. Na kraji lesa ve stínu stromů přednášela staré nazývánky, jako by je sama vymyslela — což byl podle ní nejlepší způsob, jak je přednášet.

*Medvěd je chlupatý, v lese má doupě,
tam, kde je květ, bylo dřív poupě.*

Rodiče dali Jízdenku do jeslí, kde tyhle písně zpívala s dcerami a syny říkačů. Když se pak před nástupem do školy vrátila domů, našla tam bezejmennou holčičku, která se objevila ve stejné chvíli, kdy se z jejich matky stal duch. Dělal, že ji nevidí. Holčička chápala, že to není spravedlivý obchod — že Jízdenka by se sestřičky klidně zase vzdala, kdyby tím získala matku zpět. A když se holčička na matku vyptávala, Jízdenka jen naklonila hlavu ke straně a zamračila se, jako by říkala: *Nezaslechla jsem něco?* A hned se zas vrátila k tomu, co dělala do té doby — k šití či kreslení nebo k prohlížení map.

V noci si ona holčička, kterou kurýrka bývala, opakovala sama pro sebe sestřino jméno, tiše ho šeptala tak, aby ji Jízdenka na druhé straně společného pokoje neslyšela. Myslela si, že takhle s ní sestra zůstane napořád, že postačí, aby si zapamatovala tvar jejího jména. Jízdenka byla na to jméno pyšná. Sbírala útržky vlakových jízdenek a zakládala je do alba nadepsaného *Jízdenka*. „Aby se člověk někam dostal, potřebuje jízdenku,“ říkala s oblibou.

Když teď kurýrka seděla u stolku v kupé a psala další dopis, rozhodla se, že se na to album zeptá.

Pořád do něj přidáváš další útržky, když nějaké najdeš, nebo už je plné? Leží někde na polici vedle dopisů, co jsem ti napsala? Nebo moje dopisy pokaždé rovnou hodíš do ohně a potom si čteš v plamenech podobně jako já ve tvém mlčení?

Doručila ořech. Seděla na kraji pole, ve stínu stromu, který si pro doručení vybrala. Jeho listí už žloutlo zimou.

Přejela dlaní po brázdách v kůře. Sesbírala několik spadáných plodů, oloupala zelenou slupku, rozbila skořápky kamenem, přivoněla k měkkým jádrům a ochutnala je.

Potom zády ke stromu nabrousila sekeru, kterou si vypůjčila z dílny v nejbližší vesnici. Měla dojem, že slyší, jak strom zadržel dech.

Máchla sekerou a cítila, jak se zakusuje do dřeva. Přiložila k ráně tvář a nadechla se vůně bělového dřeva. Potom zařala hlouběji a nasála pach jádrového dřeva. Sekala ještě hlouběji, až na dřev. Navzdory chladu se začala potit. Sundala si kabát a sekala dál.

Kolem se shromáždili lidé z vesnice a dívali se. Když strom padl, jako by se ten zvuk ozval za všech stran naráz. Do ticha, které následovalo, vyslovila kurýrka jméno stromu, jeho plodu i dřeva.

„Ořech,“ opakovali vesničané, sami si to zkoušeli. Chtěli slyšet to slovo vyslovené vlastním hlasem. Aby mohli vyprávět, že byli mezi prvními.

Kurýrka vrátila sekeru a navlékla si odložený kabát. Dřevo nechala vesničánům, ale vzala si jeden plod — zabalila ho do kapesníku a strčila do brašny.

Ořech přinesla svému duchovi.

Říkalo se mu záplatovaný duch a vypadal jako hubený muž v Knihově věku nebo o trochu starší. Nosil šedý oblek a klobouk, ale obojí bylo tolikrát záplatované, že šedá skoro nebyla vidět. Záplaty měly nejrůznější pestré barvy: červenou, žlutou, fialovou i zelenou. A dokonce i záplaty už byly záplatované.

Když ducha našla, zrovna pracoval v tiskařském voze, kde pážata připravovala do sazby nejnovější slova a tiskla je na velké archy papíru — desítky výtisků novin pro každé městečko na

pojmenovaných územích, stovky pro každé z velkých měst. Duch měl za úkol kreslit věci, které nová slova označovala. Ilustrace pro jednotlivé archy vytvářel stejně rychle, jako je pážata tiskla, a všechny byly prakticky stejné.

Kurýrka se posadila vedle a pomalu ořech oloupala. Duchovi se rozjasnily oči. Odsunul arch stranou, položil jádro ořechu před sebe a vytáhl z kapsy kabátu skicák.

Záplatovaný duch patřil už jejímu otci. Když vzal Kniha kurýrku na palubu Dvanáctky, trvala na tom, že duch půjde s ní, a Kniha to zařídil. Najít pro něj využití bylo docela snadné. Byl to jediný duch, který uměl kreslit.

Zatímco duch kreslil ořech, kurýrka zkoumala nejnovější slova. Ke slovu *cirrus* nakreslil mrak nad vrcholkem vysoké hory. Ke *švestce* nakreslil tmavé oválné ovoce na větvi. Švestku už ochutnala — krátce poté, co jiný kurýr to slovo doručil. Pojmenovaným budou švestky chutnat, pomyslela si.

Na slova padl stín. Za zády jí stála tři pážata. Byla ještě docela mladičká — dva kluci a holka. Uniformy jim moc nepadly a všechna tři vypadala unaveně. Zřejmě byla dlouho vzhůru, nejspíš společně ve svém kupé, možná popíjela whisky — z Knihovy skrýše nedávno zmizela lahev. A teď spěchala, aby byla sazba včas hotová.

Holka se jmenovala Slunce. „Ještě musí nakreslit stovky ilustrací,“ řekla. „Můžete si jeden výtisk vzít, až bude hotový.“

Kurýrka měla chuť dívce říct, že sama doručila půlku slov v tomhle vydání novin. A že si výtisk vezme, kdy se jí zachce. Ale pak si všimla, že kluci se na ni ani nedívají a Slunci že se klepou ruce.

Měli z ní strach.

Takhle to bylo od Spony.

Kurýrka se tedy nadechla a řekla: „Jasně. Máte důležitou práci.“

Strčila ořech zpátky do kapsy. Duch zamrkal a rozhlédl se, jako by ho náhle zachvátila panika. Kurýrka mu zavřela skicák a přisunula před něj nedokončený arch. Duch začal vmžiku opět pracovat na ilustraci. Panika byla pryč, ale světlo v jeho očích zrovna tak.

Mladíkům se podle všeho ulevilo a vrátili se k tiskařskému lisu. Slunce však nikoliv. Její kamarádka Kolo byla tehdy ve Sponě s kurýrkou. Slunce dál stála s rukama založenýma na prsou a dívala se na kurýrku, dokud nevstala a neodešla.

V jídelním voze kurýrka poslouchala, jak se ostatní baví o svých úkolech. Kurýři mluvili o tom, jak dlouho byli *tam venku*, mluvili o *slovu*, o jeho tíži, o tom, co museli udělat, aby slovo doručili. Také mluvili o *těch druhých*, o lidech beze jmen. O tom, že viděli — nebo měli dojem, že vidí — skupinku těch druhých na kraji lesa, u cesty, na břehu řeky, ve stínu *uprostřed noci*. O tom, že cítili, jak je ti druzí pozorují, jak je sledují.

A také mluvili o Sponě.

Kurýrka se snažila neposlouchat. Jenže Réva, která tam toho dne byla, seděla u stolku hned přes uličku a vykládala ostatním, co se stalo. Že se prý zrovna chystala vyrazit z nádraží s novým slovem v brašně. Měl to být docela snadný úkol, říkala Réva. Když ale to slovo vyslovila teď, celá se rozklepala.

„Jenom si představte, po tom, co jsem viděla, jsem musela doručit *híhňání*.“

Ostatní kurýři u stolu kroutili hlavou.

Réva měla rovné blondaté vlasy, pečlivě zastřižené po bradu, a uniformu vždy čistou a nažehlenou. Krom toho měla výrazný úsměv a světle zelené oči, kterým nic neuniklo. Narodila se ve Dvanáctce a pro práci v názývací komisi se začala cvičit, hned jak se vrátila z jeslí. Členové její rodiny dělali kurýry po řadu generací a matka její matky pochodovala s vojáky na jižních hranicích, pojmenovávala města, území i vězně. A teď tedy i Réva na vlastní oči viděla, co bezejmenní dokážou.

Chladné ráno počátkem tuše. Ve Sponě, v těžebním městečku na Stuzkovém kanále, nazývači vysadili hned pět svých lidí, což byl nezvykle vysoký počet. Révu, kurýrku a tři pážata.

Kurýrka došla k hlídačům na nástupišti a ukázala jim papíry. Trochu se zdržela, aby Réva mohla jít napřed, protože jí bylo jasné, že druhá kurýrka nestojí o společnost. Jakmile hlídači odbavili pážata, kurýrka vešla za trojicí do nádražní budovy.

Pážata měla brašny plné novin a smála se, protože jim přišlo zvláštní chodit po tolika týdnech ve vlaku opět po pevné zemi. Sponu se chystala obejít společně a potom se měla rozdělit, aby pokryla i menší městečka podél kanálu.

Kolo byla z těch tří nejstarší. Doufala, že jednou bude hadačkou. Tlapa chtěl být vždycky jenom pážetem, i když před roznášením novin dával přednost práci v tiskárně. Palec zrovna oslavil čtrnácté

jmeniny. Byl nejmladším členem komise a ve Sponě plnil svůj první úkol.

Pážata zrovna vyšla mezi lavičky, když se objevili bezejmenní. Proplížili se do zelenavého nádražního světla, stíny vystupující ze stínu. Bylo jich sedm či osm, tváře skryté za jednoduchými bílými maskami.

Někteří lidé později říkali, že s bezejmennými přišly příšery, ale Réva se v tomhle ohledu s kurýrkou shodovala: příšera byla jenom jedna. Byla velká asi jako dítě a připomínala zakulacenou houbu, ale leskla se, jako by byla ze skla.

Dva bezejmenní ji nesli mezi sebou. Kurýrka si nejdřív myslela, že nebude nebezpečná. Myslela si, že je to prostě něco, co bezejmenní chytili. Říkala si, že to stvoření má možná strach — a třeba ho vážně mělo.

Postavili příšeru na podlahu uprostřed nádraží. Jeden si k ní klekl a něco udělal. Snad ji nějak poštouchnul nebo pohladil. Kurýrka to moc dobře neviděla a Réva byla v tu chvíli už ve dveřích do ulice.

Teď to vyprávěla ostatním: „Nejdřív jsem si ten jekot spletla se skřípěním brzd. Otočila jsem se akorát včas, abych viděla, co se děje.“

Když se příšera probudila, prudce se zvětšila. Připomínalo to živoucí výbuch, ze sklovitého těla najednou vyrostly ostny a ostré hrany, rozvinuly se rozeklané stonky. Beze zvuku protínaly okolí a razily si cestu, prorůstaly v poryvech nádražní halu, jako když se po skle rozlézá námraza.

Réva stála v místech, kam už příšera nedosáhla, unikla jen o pár kroků. Bezejmenným se nic nestalo — a zrovna tak se nic nestalo ani kurýrce beze jména. Většina ostatních lidí na nádraží prostě padla na zem.

Pážata se kurýrce svíjela u nohou, probodaly je ostny a rozřezaly je úponky ostré jak břitva. Kurýrka si k nim klekla, natáhla se nejdřív k jednomu a pak ke druhému, chtěla je obejmout, poskládat je zase dohromady.

„Kolo, Tlapa a Palec,“ vzpomínala Réva. „Ze všech jsou teď duchové. A z kolika dalších? Z kontrolního stanoviště přiběhli dva hlídači a rozsekalo je to, než stihli otevřít signální klece. Na vlak do Kotliny čekali čtyři mechanici. Byli z nich duchové, než jim vůbec došlo, co se děje.“

Kurýrka tehdy zírala na bezejmenné, viděla boty na vápencové podlaze a šustivé šedé pláště. Viděla, že oni vidí ji, všimla si, že za maskami zamrkali. Cítila, že se k ní upínají jejich myšlenky, že jim vrtá hlavou, co je zač. Potom jako jeden muž vytáhli zbraně... otočili se k ní zády a rozběhli se k Révě.

Kurýrka si vzpomínala, že ji tehdy napadlo, jak to Révě obklíčené bezejmennými ohromně sluší. Ve světle, které procházelo nádražními okny, jí zářily oči. Bezejmenní se na ni vrhli, měli nože a hole a také nějaké neznámé zbraně. Zahnuté čepele, železné pruty sepnuté řetězy a dlouhé tyče opatřené hroty. Réva měla jenom slova a hrozbu jména, které by se mohlo chytit. Kurýrka obdivovala její hlas, jeho drsný zvuk. *Špína* — to bylo jedno ze slov, kterými po nich sekla — a taky *křivák*. *Vzteky*. *Spor*. *Zmar*. Réva uskakovala a otáčela se sem a tam, z hlavy jí sklouzla kapuce a odhalila světlé vlasy. Kurýrka by jí ráda pomohla, ale protější strana nádražní haly se zdála na míle daleko.

Místo toho tedy popadla hlídačskou signální klec, praštila s ní o zem a osvobodila holuba. Pták vyletěl otevřeným oknem vysoko u stropu haly a zamířil přes město k místní hlídačské věži. Jakmile signál dorazí k hlídačům, přijdou na pomoc.

Bezejmenní si toho všimli a zaváhali. Nádraží na okamžik úplně ztichlo a byl slyšet jen Révin přerývaný dech.

Teprve pak se kurýrka dokázala rozběhnout, ale bezejmenní se mezitím rozptýlili. Někteří opět splynuli se stíny a jiní zas vyběhli z nádraží a zmizeli v klikatých uličkách starého města.

Příšera už se roztáhla do příliš tenké vrstvy, než aby se udržela pohromadě, naposledy se křečovitě napjala a rozpadla se na kusy. Všude kolem pomalu vstávali duchové a Réva se sesula na zem.

„Slyšel jsem, že tam bylo dvanáct duchů,“ ozval se kurýr od sousedního stolu a další mezi doušky čaje utrousil jakoby sám pro sebe: „Já slyšel osmnáct.“

Réva však zavrtěla hlavou. „Při poslední cestě jsem potkala člověka z kalibračního,“ prohlásila, „a ten mi říkal, že toho dne k nim ze Spony dorazilo šestadvacet duchů.“

Ostatní ztichli. Dvacet šest bylo víc, než kolik kdo odhadoval — víc, než kolik se jim chtělo věřit. Kurýrka, která seděla u stolu sama, se odvrátila a podívala se z okna.

Réva se k ní přes uličku naklonila a blondaté vlasy se jí zavlnily podél obličeje. „Pořád žasnu, že my dvě jsme to tehdy přežily,“ řekla. „Ale po tobě vlastně nešli, vid’?“

Když kurýrka neodpovídala, Réva se obrátila zpátky ke svému stolu. „Bezejmenní vždycky poznají, kdo k nim patří,“ dodala.

Perlina rada zněla jednoduše. „Nevšímej si jich,“ řekla. „Dovolujou si na tebe, protože ví, že na tebe nemaj.“

Když kurýrka mezi jednotlivými úkoly zrovna nešla navštívit Knihu nebo svého ducha, většinou se stranila společnosti. A pokud už někoho pozvala k sobě do kupé nebo třeba do postele, málokdy to byl kurýr nebo kurýrka. Většinou zvala Perlu.

Perla měla velké ruce, hlasitě se smála, a jakmile vešla do kupé, s oblibou si hned rozpustila vlasy. Byla hadačka — patřila k těm, kdo nacházeli nová slova, která pak kurýři doručovali. Zrovna teď ležela rozvalená na kurýřčině matraci a bosá chodidla si opírala o stěnu. Kurýrka věděla, že zrzavé vlasy bude na polštáři a na pokrývce nacházet ještě řadu dní, ale nevadilo jí to.

„Dovolujou si na mě, protože nemám jméno,“ prohlásila. „A protože si myslí, že jsem Knihův miláček.“

„Jsi můj miláček,“ řekla Perla. „To je důležitější.“

Mezi kurýry a hadači panovala odedávna řevnivost a nebyla vždycky jen přátelská. Otázka, která obvykle nezazněla nahlas, ale vždycky se vznášela ve vzduchu, zněla takto: Kdo vlastně při pojmenovávání odvede skutečnou práci? Hadači, kteří za zavřenými dveřmi hadačského vozu s použitím tajných dovedností loví nová slova a zachycují je pomocí znaků? Nebo kurýři, kteří putují po městech, lesích a polích a hledají věci, ke kterým by ona slova mohla nakonec patřit — věci, které zatím jméno nemají, a proto je obtížné je najít?

Kurýrku s Perlou ovšem nic z toho netrápilo. Kurýrka se nikdy nevychloubala tím, co doručila — a Perla si zase nikdy nestěžovala jako jiní hadači, když ji rozbolela hlava, a poté co uhádla nové slovo, nevysedávala v jídelním voze, nesrkala vývar a nemhouřila oči před sebestírnějším světlem.

Perla hádala jména strojů a jejich součástí. Za uchem nosila tužku a v náprsní kapse košile fajfku. Uhádla *válec*, *protiváhu*, *hydrauliku* a *splav*. Kurýrka jen zřídkakdy dostala za úkol doručit

slova, která Perla uhádla, ale věděla, že *brány* patřily mezi ně, protože spolu mluvily o Chvojce, o té staré farmářce, která si brány vyrobila ve stínu bezejmenné hory.

Teď se kurýrka posadila vedle Perly a zhluboka se nadechla. Nebyla si jistá, co přesně znamená být něčí miláček.

„Pověz mi, co cítíš,“ vybědla ji Perla.

„Pro půlku z toho nejsou slova,“ řekla kurýrka a Perla se zasmála.

Každá nová věc byla nebezpečná, byl to nástroj, který mohli bezejmenní použít proti pojmenovaným, ale Perlu bezejmenné věci vzrušovaly. Vyprávěla kurýrce, že když nazývací komise začala využívat Dvanáctku, nikdo vlastně nevěděl, jak lokomotiva funguje. Některé součástky zůstávaly dokonce nepojmenované do teď. A protože Dvanáctka sloužila jako vzor pro mnoho od té doby vyrobených nebo restaurovaných strojů — vzor pro železniční lokomotivy i obrovské klokotající stroje, které poháněly kotlinské továrny —, pojmenování teď uháněli plnou parou vpřed na základě principů, kterým stěží rozuměli.

„Něco se dá spočítat, ale něco se prostě musí odhadnout. Vyrábíme věci za pomoci nástrojů vyhrabaných z druhé strany Mlčení,“ vykládala Perla. „Úplně to stačí, aby člověka napadlo, že tenhle svět může kdykoliv znova skončit.“

Takhle mluvila často, takže kurýrka tak úplně nevtipkovala, když se zeptala: „A tobě by se to líbilo, ne?“

„Mně by se líbilo...“ začala Perla — a větu dokončila tak, že stáhla kurýrku k sobě na matraci.

Perlina pokožka byla vedle kurýřčiných rukou světlá. Kurýrka se nadechla její vůně, ostré vůně s příměsí kouře, jako by společně hořely mazut a cedrové dřevo. Perla si namotávala na prsty černé kadeře kurýřčiných vlasů, zadívala se jí pátravě do očí a kurýrka věděla, že hledá jméno, že se pokouší nárokovat si ji, jako si nazývací nárokují každou novou věc. Kurýrku ta pozornost těšila, ačkoliv obě chápaly, že kdyby měla jméno, už by nebyla tím, kým je. Stala se z toho hra, kterou obě hrály. Ležely svlečené na úzkém lůžku a hrály ji beze slov: průzkum, ústup, kapitulace.

„Jsi hádanka,“ zašeptala Perla kurýrce do ucha, jako by to bylo to nejkrásnější slovo, které měly. A když ho Perla šeptala, kurýrka měla dojem, že to tak možná je.

Když byla kurýrka sama, snažila se hádanky rozlousknout. I tělo bylo stroj, kterému nerozuměli a pro jehož součásti, schopnosti a pocity neměli jména. Pojmenování předstírali, že o tom nevědí. I kurýrka se snažila.

Občas, zvláště v noci a zvláště když hlavní strojvůdce rozpálil kotel do červena, si však představovala, že slyší v řevu lokomotivy otázku, a v touze a bolesti vlastního těla cítí odpověď. Tepala spolu s lokomotivou, společně s ní vyhrávala zvláštní vzletnou melodii a bála se, že ji všichni ve vlaku uslyší.

Za oknem s kouřem prolétlo několik řevavých uhlíků, oranžově zazářily a zmizely v příkopu u trati. Kurýrka snila o tom, že je jedním z nich, že letí nad poli a nikde nepřistane, protože kdyby přistála, celý svět by shořel.

Doručila *gobelín*. Doručila *hranostaje* a *zvyk, pobouření* a *zkratku*. V Knihově kanceláři řekla: „Mohl by sis prostě přečíst moje zprávy. Napsat je dá dost práce.“

„A taky dá dost práce je přečíst,“ řekl Kniha. „Dopřej mi trochu potěšení. Jsem už starý a těší mě poslouchat tvůj hlas.“

Takže mu dopřála potěšení a vyprávěla mu příběh *zkratky*, řekla mu o cestičce, kterou si oblíbily děti v Listu, o cestičce, která se vinula průchody a dvory a propojovala střed města se zalesněnou roklí, kde se děti v létě rády koupaly a v zimě sáňkovaly. Sotva však začala mluvit, přerušil ji řev lokomotivy, která je míjela v opačném směru.

Vojenský vlak. Za těžkou lokomotivou projížděl jeden plošinový vůz za druhým. Zelené, šedé a černé vozy byly naložené válečnými stroji na duchový pohon, které právě vyšly z továren a jejichž pancéřování se v jasném zimním slunci lesklo jako hmyzí krovky.

„Je jich hrozně moc,“ řekla kurýrka.

„Jsme zase ve válce?“ zeptal se Kniha. „Přestávám mít přehled.“ Snažil se, aby to znělo znuděně, ale úplně se mu to nepovedlo.

Války s bezejmennými začaly krátce poté, co se k moci dostali říkači a nazývací komise se ocitla ve vyhnanství. Kurýr Déšť tehdy doručil *válku* a pak v pustině západně od Šepotu pochodoval s prvními *vojáky* do *bitvy* proti *nepříteli*.

Bezejmenní měli dlouho navrch. Přes hranice se valily příšery šlechtěné ve zlých snech a překypující nenávistí vůči všemu

pojmenovanému, bořily zdi a domy a dělaly z lidí duchy. Teprve když se pojmenovaní naučili vyrábět a řídit válečné stroje, konečně dokázali zatlačit příšery zpět.

Kurýrka v tomhle vlaku napočítala tři druhy válečných strojů. Největší byly bestie, nahrbené jak podřimující medvědi, pazoury složené v klíně. Jen o trochu menší byly kudlanky, které prý byly velice rychlé a jejichž přední nohy se ježily čepelemi. A nejmenší byly mrštné a elegantní ještěrky, které sloužily hlavně jako průzkumníci.

Žádný z těch strojů zatím nebyl *aktivovaný*. Tohle slovo komise doručila, aby se dal popsat proces, díky kterému se válečné stroje mohly používat. V každém se musela spálit příšera a tím se do stroje přeneslo něco z její duše. Teprve pak se mohly válečné stroje, řízené pilotem vycvičeným k tomu, aby se vypořádal s příšerou v jejich kostech, postavit živoucím příšerám bezejmenných. Celý proces zdokonalil kurýřčin otec roky před jejím narozením, v době, kdy pracoval pro armádu.

Zámek jí o bitvách vyprávěl. Vyprávěl o řvoucích strojích, ze kterých syčela pára, o strojích, které pálily výbušné střely a stříkaly planoucí mazut, o polích a loukách osvětlených hořícími příšerami velkými jak železniční vozy. Některé z nejstarších strojů stále ještě hlídkovaly na hranicích a podél trati, ale většina z nich už byla vyřazená z provozu. Cena, za kterou se daly udržovat v chodu, byla vysoká. Jakmile byly jednou aktivované, jediným dostatečně účinným palivem do těchto mocných strojů byli duchové lidí v původním, nerafinovaném stavu.

Místo válečných strojů tedy pojmenovaní raději vysílali zeměměřiče z mapové komise, kteří mapovali zemi. Kurýři doručovali jména kopců, řek a luk. Říkači vyslovovali zákony a zakládali pohraniční osady. Hranice se stále posouvaly a s nimi i základny honáků, kteří se museli trmácet hlouběji a hlouběji na bezejmenná území, aby zajali duchy pro dražbu.

Nebyl snad na hranicích už mnoho let klid? Příšery, na které pojmenovaní narazili, byly většinou dost sešlé a byl na ně žalostný pohled. Stačilo křiknout a zalezly do stínu. A přece tu teď byly nové stroje a vlak, který je vezl, se táhl do dálky.

„Je to kvůli Sponě?“ nadhodila kurýrka.

„Došlo i k dalším útokům,“ řekl tiše Kniha. „Mezi říkači jsou lidé, kteří si myslí, že se to dá zastavit, jenom když ukážeme sílu.“

Kurýrka věděla, které říkače má Kniha na mysli. Ten, který mezi nimi měl hlavní slovo, se jmenoval Mráz. Kniha však o Mrázovi mluvit nechtěl a kurýrka také ne.

„Ale kam jedou?“ zeptala se. „Proti komu budou bojovat?“

Kniha se zatvářil rozpačitě. „Objevily se zprávy — což ovšem neznamená, že bych jim musel nutně věřit —, že mapová komise je na stopě zásadnímu objevu. Jejich zvědové mluví o velikém městě. O městě, které stojí na samém kraji světa.“

„Tomu nerozumím,“ řekla kurýrka.

„Myslím, že rozumíš,“ odvětil Kniha. „Je tam prý veliké město. A za tím městem už nic není. Nic, co by se dalo zmapovat. Nic, co by se dalo pojmenovat.“

Už dlouho kolovaly zvěsti — dokonce ještě dřív, než Kniha doručil zvěst — o posledním městě bezejmenných. Objevovalo se v několika starých písních a příbězích, hlavně v těch, které vyprávělo divadlo Černý čtverec nebo honáci duchů a lovci ze snové komise na svých odlehlých základnách.

„Jestli se ty zprávy pletou, proč potom tolik nových strojů?“ zeptala se kurýrka.

Nezamýšleně tak Knihu vybídla, aby přiznal, že říkači se mohou mýlit. Jenže slovo říkačů bylo zákon, a právě jejich zákony poutaly nazývací komisi k vlaku a zároveň propůjčovaly Knihovi jeho místo předsedy. Kdo byl on, aby mohl mluvit proti říkačům?

Vozy vojenského vlaku dál ujížděly kolem a kovový povrch válečných strojů se blyštěl na slunci.

„To by možná pro tebe stačilo,“ řekl Kniha a zavřel desky se zprávou. „A ještě jednu pro archiv, ano?“

Hlas měl klidný, ale když se otočil v křesle a zatáhl závěsy, kurýrka si všimla, že se mu třese ruka.

Doručila *melodii*. Doručila *směsici*. Doručila *chomout*. Doručila *baňatý, hořčici a temperamentní*.

„Temperamentní,“ řekl Kniha a vychutnával si ten nezvyklý zvuk. Potom vzal kurýrku kolem pasu a obtančil s ní kancelář. „Buďme chvíli oba dva temperamentní.“

Než něco spadlo z něcového stromu, byla slova pro cokoliv, a když se objevilo něco nového, kdokoliv to dokázal pojmenovat. Nebyly žádné nazývací komise, žádní hadači ani kurýři. A někteří

lidé tvrdili, že taky nebyli žádní duchové, a další zas, že všechny hranice byly jasnější, stejně jasné jako čára na mapě.

Jenže to byly jen příběhy — a kdo si mohl být jistý? Když něco spadlo z něcového stromu, stará slova zmizela a většina příběhů zmizela s nimi.

Kurýrka věděla tolik, že některá slova jsou *hraničními* slovy a dokážou víc než jen něco pojmenovat. Takových slov se zatím našlo jenom pár, ale každé z nich narýsovalo čáru samým středem světa a navždy ho proměnilo. První z nich bylo slovo *slovo*. Pojmenování ho poprvé slyšeli od Ruky a od té chvíle konečně věděli, jak říkat zvukům, které označovaly *ruku, oheň, světlo a měsíc*.

O řadu let později se objevilo slovo *spánek*. Doručil ho nazývač jménem Buben, na kterého dnes lidé vzpomínají v podstatě jenom kvůli tomu. Nejprve se zdálo, že *spánek* není příliš důležitý — pojmenování téměř neviděli rozdíl mezi tím, co se děje, když spí, a tím, co se děje, když nikoliv. A potom, opět až po letech, doručil kurýr Rukavice — ve spánku — slovo *sen*. Teprve tehdy lidé pochopili, že *spánek* byl hraniční slovo: vytyčoval hranici mezi námi a místy, odkud přicházejí příšery. Byli dokonce tací, kteří věřili, že kdyby se *spánek* a *sen* povedlo doručit dřív, než se Měsíci povedlo doručit *příšeru*, příšery by už navždy zůstaly na druhé straně spánku.

Kniha byl toho názoru, že všechna hraniční slova se už našla a žádné další nikdo neuhádne ani nedoručí. Kurýrka věděla, že se Kniha plete. V chodbičkách a uličkách Dvanáctky i v ulicích pojmenovaného světa slychávala pauzy a mezery, vnímala chvíle, kdy hlas zaváhal na pokraji čehosi... čehosi tak velkého, že o tom nikdo nevěděl. Cítila to ve vzduchu jako nějakou prázdnotu, jako němou, hladovou díru. Cítila to, když poprvé slyšela nové slovo, ten jasný osten zvuku, drsné, hřejivé a nezvyklé. Cítila to, když poprvé slyšela slovo, které sama doručila — *můra, čilý, tele, potíže* —, a zježily se jí chlupy na ruce. Na tom slově stálo všechno ostatní.

Doručila *chmýří*. Doručila *lopuch* a *slídění*. Doručila *serpentinu* a *bujarost*, *znervózňovat* a *motouz*.

Některá z těch slov si možná našla cestu do nazývánek, které si děti zpívaly v jeslích. Kurýrka však chtěla víc. Jednoho dne by ráda doručila vlastní hraniční slovo. A teprve pak — až bude stará a unavená, unavená vším, čím kdy byla — by dala jméno sama sobě a stala by se něčím jiným, něčím, pro co zatím neměla slovo.

Do duchovského vozu, který byl skoro až na konci vlaku, chodili ostatní kurýři jen zřídka. Okna byla popraskaná, podlaha i stěny odřené a ošoupané. Duchové, kteří právě nebyli ve službě, si tady zavazovali a zase rozvazovali tkaničky, podupávali do rytmu rachotících kol nebo se snažili vyřešit nevyřešitelné hlavolamy z dřívěk, provázků a kousků kovu, které vyrobili mechanici, aby je zaměstnali. Duchové, kteří zrovna prošli kalibrací, seděli klidně s rukama v klíně a civěli před sebe. A další zas usínali nespánkem duchů a vybledávali jak obnošené sukno.

Někteří duchové byli u komise od jejího založení. Zmínky o nich — o duchovi se sedmi prsty, o velkém duchovi s šedýma očima — by se našly už v nejstarších záznamech pojmenovaných. Někteří z nich uměli opravit části vlaku a další zas koleje. Některí pomáhali kuchařům v kuchyni. Některí pracovali s hlavním strojevodcem a s jeho pomocníky, hlídali ciferníky a přikládali pod kotel.

Když záplatovaný duch zrovna nekreslil obrázky do novin, vzal skicák, který mu kurýrka přinesla, a kreslil si, co chtěl. Jakmile skicák pokreslil, přidal ho do naditého rance pod sedadlem.

„Ukážeš mi nové obrázky?“ zeptala se kurýrka a duch zalistoval stránkami, aby se mohla podívat.

Občas na nich našla něco, co poznávala. Most, městečko, ohyb známého potoka. Další skici jí byly jen nejasně povědomé. Tvář kluka v okně. Žena, která vyváděla koně ze stodoly. Muž v těžkém kabátě postávající na břehu rybníka. Zajímalo by ji, jestli duch někdy z okna vlaku nezahlédl její sestru. Jestli by na některém obrázku mezi lidmi na ulici, na nástupišti nebo u železničního přejezdu nenašla Jízdenčinu tvář. Ta tvář by teď byla starší, pihy tmavší a černé vlasy by možná byly protkané šedými pramínky.

Kurýrka doufala, že sestru ve skicáku objeví, a zároveň ji tahle touha štvála.

Záplatovaný duch však nekreslil jen to, co viděl z okna. Občas se toulal po vlaku a hledal nová témata. Načrtl piano ve společenském voze, každíčkový hrnec a kus nádobí v kuchyňském voze a všechny rostliny v zahradním. Kreslil odložené nářadí, talíře s jídlem, boty, ostatní duchy i nazývače. V jeho sešitech byla skica, na které si Perla ve společenském voze ve světle mazutové lampy prohlížela svazek technických nákresů. A další, na které Provas — hadač, který hledal jména létajících tvorů — seděl se zavřenýma očima mezi rostlinami v zahradním voze. A na jednom obrázku stál kniha na nástupišti u lokomotivy se dvěma mechaniky a něčemu se chechtal.

Když záplatovaný duch hledal nová témata, občas způsobil potíže. Jednou ve spíži převrátil sud s naloženou zeleninou. Vytrhal rostliny, protože chtěl nakreslit kořeny. Ukradl v tiskařském voze papír, protože mu kurýrka zapomněla dát nový skicák. Když něco vyvedl, kurýrka to poznala podle toho, jak jí obsluha bušila na dveře kupé.

Ale ať říkala cokoli, přesvědčit ducha, aby přestal hledat nová témata, zkrátka nedokázala. A proč by vlastně něco takového měla chtít? Občas skicoval popaměti a s tím pak byly potíže jiného druhu. Většinu těchhle obrázků kurýrka schovávala v šuplíku pod lůžkem, protože na některých byl její otec. Měla na něj zapomenout, ale nezapomněla — a duch také ne.

Kurýrka přemýšlela, kým asi její duch byl, když byl ještě naživu. Měla dojem, že si dokáže představit jeho hlas, vlídný, ale poněkud ostřejší, pečlivě vyslovující každé slovo.

Vyndala z kapsy ořech. „Napadlo mě, že bys ho chtěl zpátky,“ řekla.

Duch naklonil hlavu ke straně. Byla by ráda, kdyby projevil nadšení, ale tvářil se smutně, jako by si právě vzpomněl, že o ten ořech přišel. Potom se zadíval jinam.

Kurýrka sevřela ořech v dlani a nejrady by se v tu chvíli propadla podlahou vlaku. Často přemýšlela, jestli od ní náhodou není sobecké, že si s sebou ducha vzala na palubu Dvanáctky. Ale potřebovala ho tu, ne? A komise ho potřebovala taky, že ano? Navíc to bylo lepší, než kdyby pracoval v továrně někde v Kotlině nebo obsluhoval nějakou odlehlou výhybku.

Strčila ořech zpátky do kapsy. Zvedla se k odchodu, ale duch jí položil ruku na předloktí. Překvapeně se na něj podívala. Obrátil skicák na další stránku a ukázal na nějakou kresbu.

To bylo divné. Obvykle kurýrce ukazoval svoji tvorbu, jen když ho vyzvala. Ještě podivnější ovšem bylo, co na té kresbě spatřila. Nebyla to její sestra. Nebyl to ani žádný člen názývací komise, ani žádný jiný duch. Kurýrka nakreslené osoby nepoznávala — tedy alespoň ne hned.

Duch nakreslil dvě postavy, které byly kurýrce cizí, a přece je tak trochu znala. Znala je díky jednomu z nejstarších příběhů, který si pojmenovaní vyprávěli.

„Podívej se na tohle,“ řekla Kniho. „A pověz mi, co vidíš.“

Kniha se sklonil nad skicákem, který mu položila na stůl. Zamžoural. Zamrkal. „Duch ti dovolil, aby sis ten skicák vzala?“

„Musím ho co nejdřív vrátit, jinak si pro něj přijde,“ odvětila kurýrka. „Ale neodpověděl jsi mi. Chci, abys mi řekl, co na té kresbě vidíš.“

Kniha se poškrábal na bradě a zatvářil se znuřeně. „Vidím divně pomalované lidi. Mají na obličejích různé barevné čáry a tečky. Kdybys na mě přitlačila, možná bych řekl, že vypadají trochu jako...“

„Vypadají jako Ruka a Měsíc,“ řekla kurýrka. Vyprávělo se, že první názývači si malovali na obličej různé značky, aby se navzájem poznali. Měsíci se z nich později povedlo vytvořit první znaky a vymyslet, jak zapisovat slova na papír.

Kniha se zatvářil pochybovačně.

„A podívej se, kde jsou,“ pokračovala kurýrka.

Dvojice stála na ulici nějakého města. Budovy v pozadí byly provizorně opravené a na chodnících se vršily hromady odpadků. „Je to Šepot,“ řekla kurýrka.

„Vážně?“

„Ne dnešní Šepot. Ale Šepot před třemi nebo čtyřmi sty lety. Ještě než zasklili okna, postavili nové nádraží a opravili ulice.“

„Možná,“ připustil Kniha.

„Možná? Kniho, o tom vůbec není pochyb. Jsou to Ruka a Měsíc ve starém Šepotu, zrovna jak je popisuje příběh. Záplatovaný duch tam musel být. Musel na vlastní oči vidět první pojmenované.“

Kniha se v křesle zaklonil. „Nebo prostě slyšel ty příběhy, stejně jako ty a já. Slyšel je tolikrát, že k nim nakreslil ilustraci.“ Než mohla kurýrka něco namítnout, zarazil ji posunkem ruky. „Jen se nad tím zamysli. Kdyby tam tvůj duch tehdy byl — před třemi nebo čtyřmi sty lety, jak říkáš —, už by od té doby nejmíň desetkrát prošel kalibrací. Nic by si nepamatoval.“

Jenže kurýřčin otec duchy na kalibraci zásadně neposílal, a když později zástupci duchařské komise kontrolovali nazývačský vlak, záplatovaného ducha nechali nezkalibrovaného. Byl to jediný duch, který uměl kreslit, což byla užitečná dovednost. Kniha to věděl, protože právě on doručil slovo *výjimka* — krátce poté, co doručil slovo *oficiální* —, aby vysvětlil kurýřčinu přítomnost na palubě. Slovo se vztahovalo i na jejího ducha.

Teď Kniha lusknul prsty. „Mám to,“ prohlásil. „Černý čtverec.“ „Nechápu, co s tím má Černý čtverec společného,“ řekla kurýrka. „No, ty jsi je nikde neviděla... *hrát?*“ Poslední slovo protáhl, jako by měl dojem, že tak úplně nepopisuje to, co Černý čtverec dělá.

Když byla kurýrka ještě malá, divadlo k nim do města jednou přijelo, ale otec ji odmítl vzít na představení — zrovna jako ji odmítl vzít k nazývačům.

„*Příběh Ruky a Měsíce* hrávali v jednom kuse,“ pokračoval Kniha. Odrhl konec tabákové ruličky, zapálil si, potáhl a doutnající tabák zažhnul. „Záplatovaný duch musel vidět jejich představení. Bylo to nejspíš před lety, protože Černý čtverec už tenhle příběh nehraje.“

„Myslím, že duchové na divadlo nechodí,“ poznamenala kurýrka.

„Hm, oni neodmítnou žádné diváky,“ řekl Kniha a jejího tónu si nevyšimal. Zalistoval v duchově skicáku. Zdálo se, že našel, co hledal, a poklepal na stránku. „Tady. Teď je to jasné.“

Natočil skicák ke kurýrce. Posadila se a přitáhla si židli ke stolu. Na kresbě byl ošuntělý vlak s vozy všemožných velikostí. „Určitě jsi ho někdy viděla, když jsi plnila úkol, ne?“ nadhodil Kniha.

Párkrát ho skutečně zahlédla, naposledy na kozlíkovém mostě za Cihlou. Vozy divadelního vlaku byly natřené pestrými barvami — červenou, oranžovou, zlatou a modrou —, ale nátěr se odlupoval a bledl. Ten vlak byl jako podivný bratr Dvanáctky, přestože kurýrka vlastně neznala jeho jméno. Měla dojem, že žádné jméno nemá.

„Poslyš,“ řekl Kniha a opět se v mraku kouře zaklonil. „Kdybys ho viděla znova, rád bych, abys mi to řekla. Chci vědět, kde zrovna je a kam míří. Rád bych znal jeho trajektorii.“

Trajektorie bylo nové slovo a Kniha si ho vychutnával. Nejspíš mu ale došlo, jak zvláště jeho požadavek působí, protože po chvílce dodal: „Kdybych se domluvil s hlavním strojvůdcem, třeba by se nám povedlo sladit trasu. Nějaké to rozptýlení by nebylo na škodu, co říkáš?“

Kurýrka zavřela skicák a položila ho do klína. „Divadlo Černý čtverec,“ řekla. „Staré příběhy znovu ožívají.“

„Moc si od toho neslibuj,“ varoval ji Kniha. „Černý čtverec je dneska jenom stínem toho, čím býval kdysi.“

Totéž kurýrka slyšela od Perly, která byla na představení už dvakrát, a od pážete, které představení shlédlo úplně náhodou, když roznášelo noviny. Černý čtverec kdysi vystupoval ve všech velkých městech, předváděl příběhy prvních pojmenovaných, příběhy z válek proti bezejmenným, a dokonce i němé příběhy z doby Mlčení. Teď vlak jezdil po roztřepených okrajích mapy, zašlý odlesk dávné slávy bloudící bez jasného účelu.

„Co se pokazilo?“ zeptala se kurýrka. „Zaslechla jsem, že...“

„Něco se stalo jednomu herci,“ řekl Kniha. „Bylo to v Šepotu, takže to všichni viděli. Včetně říkačů.“

„Někdo se proměnil v ducha,“ vzpomněla si kurýrka.

„Skutečně se jím stal — i když představení mělo být jenom jako,“ upřesnil Kniha. „Říkači pak vyslovili nový zákon a vykárali Černý čtverec z velkých měst ve vnitrozemí.“ Zamyšleně vyfoukl tabákový kouř. „Herci k pojmenovaným nikdy skutečně nepatřili. Ale zajímalo by mě, co je z nich teď. Jestli jsou ještě vůbec sami sebou.“

Poslal mráček kouře ke stropu a díval se, jak stoupá. Potom zamrkal, jako by už viděl otrhané postavy vystupující na pódium ve světle mazutových lamp.

Večer se pak kurýrka ve společenském voze s Knihovou žádostí svěřila Perle.

„Moc se na tebe spoléhá,“ prohlásila Perla. „Ať si Černý čtverec najde sám.“

„Ty bys nechtěla vidět představení?“